

Streszczenie w języku polskim rozprawy doktorskiej mgr Aleksandry Pawlikowskiej-Gwiazdy.

Teby Zachodnie, zlokalizowane na lewym brzegu Nilu naprzeciwko Luksoru w Górnym Egipcie, od wczesnej starożytności funkcjonowały jako nekropola i miejsce kultu. Ich długa historia i wyjątkowe ukształtowanie fascynowały podróżników, poszukiwaczy skarbów i naukowców od wieków. Wykute w skałach grobowce egipskich urzędników i faraonów były niejednokrotnie wtórnie wykorzystywane. Największa przemiana tego miejsca zaszła na przełomie IV i V wieku wraz z pojawieniem się chrześcijańskich mnichów. Na przestrzeni kolejnych dekad miasto umarłych przestoczyło się w miasto mnichów — grobowce stały się eremami, które z czasem rozrosły się w większe założenia monastyczne. Ramy chronologiczne ujęte w tytule pracy zostały wyznaczone na podstawie dwóch stanowisk: klasztoru św. Fojbamona "Na Skale" i klasztoru Pawła. Pierwszy jest prawdopodobnie najwcześniejszym cenobium założonym na tym terenie, a z kolei drugi klasztor był aktywny jeszcze na początku X wieku. Jednym z najważniejszych dowodów na działalność mnichów na tym obszarze jest kultura materialna, która definiowana jest jako zbiór dóbr materialnych (wytworzonych bądź nabytych) związanych z konkretną grupą społeczną (z mnichami), działających na danym terenie (Teby Zachodnie) w określonym przedziale czasowym (IV-X wiek). Meritum tej pracy jest w istocie paradoksem, ponieważ dotyczy materialności w świecie ludzi, którzy powinni się jej wyzbyć. Niemniej jednak dobra ruchome są kluczem do zrozumienia zwyczajów mnichów żyjących w Tebach Zachodnich. Dzięki danym archeologicznym, popartym tekstami źródłowymi i dokumentami epigraficznymi, mogłam szerzej się przyjrzeć temu środowisku i zgłębić tematykę cyrkulacji dóbr, mniszych kontaktów oraz handlu zarówno wewnątrz Teb Zachodnich, jak i poza nimi. Moja analiza opiera się w dużej mierze na artefaktach pochodzących z klasztoru św. Fojbamona w Deir el-Bahari (jedno z najbardziej znaczących założeń monastycznych z tego terenu datowane na IV-VIII wiek), które miałam okazję studiować podczas wykopalisk w latach 2018-2022.